

Aktualitātes ES fondu ieviešanā

Kuldīgā, 2012.gada 17.aprīlī

VIDES AIZSARDZĪBAS UN
REĢIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS MINISTRIJA

ERAF IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ
EIROPAS REĢIONĀLĀS
ATTĪSTĪBAS FONDS

EIROPAS SAVIENĪBA

www.varam.gov.lv

Prezentācijas saturs

- ✓ **Aktuālās izmaiņas** ES fondu un komercdarbības atbalsta normatīvajā regulējumā
- ✓ Komercdarbības **atbalsta identificēšana** pašvaldību projektos
- ✓ Ierobežojumi un pašvaldības tiesības **uzņēmējdarbības sekmēšanā**
- ✓ Izmaksu **pieauguma un sadārdzinājuma** kontrole

Aktuālās izmaiņas ES fondu un komercdarbības atbalsta normatīvajā regulējumā

ES fondu maksājumu apturēšana Latvijai

ES fondu ieviešanas sistēmas problēmas

➤ Vadošās iestādes deleģēto funkciju uzraudzība

- Tai jābūt sistēmiskai, balstītai uz kļūdu un citu statistikas datu analīzi, fokusētai uz riska jomām

➤ Iepirkumi

- **Cenu pamatotības** izvērtējumi nav vai ir ļoti vāji
- Tehniskās specifikācijas orientētas uz konkrētu piegādātāju vai produktu, kas **ierobežo godīgu konkurenci**
- Celtniecības darbiem pavirša priekšizpēte, kā rezultātā – **papildus darbi**
- **Pārāk īsi termiņi** kvalitatīvu piedāvājumu iesniegšanai
- Ļoti bieži tiek iesniegts **1 vai 2 piedāvājumi**, kas nepalīdz izvēlēties labāko piedāvājumu

➤ Citas

- **Paviršības būvvalžu darbā un būvuzraudzībā**
- Daudz datu bāžu / neorganizēta informācijas apmaiņa
- Pārbaudes tiek veiktas vairāk pēc formas, mazāk pēc būtības
- Naudas resursu trūkums IT drošības un darbības turpināšanas pasākumiem

Finansējuma pārtraukumu hronoloģija

2011.gada augusts: tika atjaunoti ERAF maksājumi, jo FM* veica nepieciešamos pasākumus RI neatkarības un kapacitātes stiprināšanai

2012.gada sākums: saņemtas EK** (DG REGIO un DG EMPL) brīdinājuma vēstules **par maksājumu apturēšanu**, saskatot pietiekami augstu risku Vadošas iestādes un Sertifikācijas iestādes darbībā atbilstoši RI ziņojumos minētajiem faktiem

Revīzijas iestādes vadītājas **apsvērumi, izsniedzot atzinumu bez iebildēm:**

- 1) iestādēs nav konstatēti būtiski normatīvo aktu pārkāpumi
- 2) zems faktiskās kļūdas procents
- 3) trūkstošām kontrolēm ir aizstājēj kontroles
- 4) EK un ERP*** 10 auditi 2011.g. laikā apliecināja, ka nav būtisku trūkumu

*FM – Finanšu ministrija

**EK – Eiropas Komisija

***ERP – Eiropas Revīzijas palāta

5

Kādēļ tomēr EK apturēja maksājumus?

Citu valstu pieredze maksājumu apturēšanā

Dalībvalsts	Apturēto maksājumu skaits	Apturēto maksājumu pieprasījumu summas (EUR)
Apturētie maksājumi 2010.gadā		
Bulgārija	5	14 619 169
Vācija	8	217 813 928
Spānija	21	1 477 274 643
Ungārija	1	32 955 56
Itālija	1	83 836 966
Portugāle	1	103 280 025
Lielbritānija	12	209 842 822
Kopā	49	2,5 miljardi EIRO
Apturētie maksājumi 2011.gada 1 ceturksnī.		
Čehija	2	130 366 820
Vācija	7	239 620 673
Grieķija	2	132 432 079
ETC	2	12 368 124
Itālija	8	169 580 704
Lietuva	1	31 861 254
Spānija	15	176 428 486
Lielbritānija	6	109 284 094
Kopā	43	1 miljards EIRO

FM kā vadošās iestādes rīcība

- Preventīvi pasākumi jau pirms maksājumu apturēšanas 2011.g. decembrī
- Rekomendāciju ieviešana pēc EK lēmuma saņemšanas 2012.gadā, t.sk.:
  - Grozījumi vairākos ES fondu vadības sistēmas MK noteikumos
  - Uzraudzības pastiprināšana AI/SI un finansējuma saņēmēju līmenī (virspārbaudes projektu īstenošanas vietās)

Aktuālās izmaiņas komercdarbības atbalsta normatīvajā regulējumā

- **Vācijas *Länder Sachsen* un *Sachsen-Anhalt* pret EK**

€350 million - construction of a new southern runway at [Leipzig-Halle airport](#)

- **EK paziņojums** - http://www.esfondi.lv/upload/00-vadlinijas/Note_on_State_aid_for_infrastructure_projects.pdf

- **Rezultāts** – visos līgumos par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu ir jābūt atsaucei uz EK 20.12.2011 lēmumu Nr.2012/21/ES „Par Līguma par Eiropas Savienības darbību 106.panta 2.punkta piemērošanu valsts atbalstam attiecībā uz kompensāciju par sabiedriskajiem pakalpojumiem dažiem uzņēmumiem, kuriem uzticēts sniegt pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecības nozīmi”

Projekta termiņa pagarinājums

- 15.11.2011. MK noteikumi Nr.885:
“Grozījumi MK 26.06.2007 noteikumos Nr.419
“Kārtība, kādā Eiropas Savienības struktūrfondu
un Kohēzijas fonda vadībā iesaistītās institūcijas
nodrošina plānošanas dokumentu
sagatavošanu un šo fondu ieviešanu””

Izmaiņas 3.6.1.1. un 3.6.2.1.aktivitāšu MK noteikumos

ERAF likme	<ul style="list-style-type: none"> • nevar būt mazāka par 40% no kopējām attiecināmajām izmaksām
Komunikāciju pārbūve	<ul style="list-style-type: none"> • iekļauts regulējums par virszemes komunikāciju pārbūves izdevumu attiecināšanu to bojāšanas gadījumā
Jaudas palielināšana	<ul style="list-style-type: none"> • svītrotā norma par sabiedrisko pakalpojumu infrastruktūras apkalpes jaudas palielināšanas izmaksu iekļaušanu projekta neattiecināmajās izmaksās
Valsts atbalsts	<ul style="list-style-type: none"> • papildus prasības, kas izriet no EK 20.12.2011 lēmuma Nr.2012/21/ES par Līguma par ES darbību 106.panta 2.punkta piemērošanu valsts atbalstam
Mazās arhitektūras formas	<ul style="list-style-type: none"> • izslēdz mazo arhitektūras formu ar māksliniecisko vērtību iekļaušanu projekta izmaksās
Papildus darbības projektā	<ul style="list-style-type: none"> • iekļauti nosacījumi papildus darbību plānošanai projektā
Jauns kritērijs	<ul style="list-style-type: none"> • Vai projekta iesniedzējs nav sodīts par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 189.²panta 3.daļā minētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu

Kommercdarbības atbalsta identificēšana pašvaldību projektos

Kommercdarbības atbalstu (valsts atbalstu) raksturojošās pazīmes

Lai finansiālo palīdzību komercdarbības veicināšanai uzskatītu par valsts atbalstu, tai jāatbilst visiem valsts atbalsta raksturojošiem kritērijiem:

1. Finansējums no publiskiem avotiem
2. Ekonomiskas priekšrocības
3. Selektivitāte
4. Ietekme uz tirdzniecību ES līmenī (pat ja neveic eksportu)

(Neatkarīgi no juridiskās formas un finansējuma avota!)

Komerscābiedrības jēdziens

- Jebkura persona (neatkarīgi no tās juridiskā statusa un veida, kādā tā tiek finansēta), kura ir iesaistīta saimnieciskās darbības / ekonomiskās aktivitātes veikšanā, piedāvājot preces vai pakalpojumus konkrētajā tirgū.

(Neekonomiska aktivitāte – parasti valsts kompetencē un **nepastāv dalība preču un pakalpojumu tirgū**)

Komercedarbības atbalsta sniegšanas veidi

- Dotācijas/subsīdijas
- Galvojumi
- Kredītu procentu likmju subsidēšana
- Nodokļu atlaides
- Pilnīga vai daļēja atteikšanās no dividendēm
- Ieguldījums komercsabiedrībā
- Parādu norakstīšana
- Preferenciālu tarifu noteikšana (valsts komercedarbību sniegto pakalpojumu izmantošanā)
- Īpašuma pārdošana zem tirgus vērtības u.c. (nomas maksas pārvērtējums rekonstruētām telpām)

Kommercdarbības atbalsta aspekts ES fondu projektos

- Plānojot/sagatavojot projektu
  - Kam pieder infrastruktūra?
  - Kādas darbības tiek paredzētas projektā?
  - Vai darbības atbilst likumā “Par pašvaldībām” noteiktajām funkcijām?
  - Kādi pakalpojumi tiek plānoti atjaunotajā/izveidotajā infrastruktūrā?
  - Kāds ir šo pakalpojumu mērogs?
- Ieviešot projektu
  - Vai tiek ievērotas PIL prasības?
- Pēc projekta pabeigšanas/uzraudzības periodā
  - Kā tiek veikta objekta uzturēšana un pakalpojumu sniegšana?

Komercedarbības atbalsts kultūras nozarē

08.03.2012 Kultūras ministrija iesniedza valsts atbalsta programmu “Kultūra” notifikācijai EK
(reģistrēta ar Nr.2012/025761)

2 mēnešu periodā EK informēs par viedokli

Ierobežojumi un pašvaldības tiesības uzņēmējdarbības sekmēšanā

Pašvaldību atbalsts uzņēmējdarbībai

- Pašvaldības attīstības plānošanas dokumenti
- Ekonomikas pamata infrastruktūras plānošana un attīstība
- Publiskās-privātās partnerības projekti
- Publisko pakalpojumu sistēmas uzlabošana
- Speciālas uzņēmējdarbības uzsākšanas un attīstības atbalsta programmas
- Teritorijas mārketinga aktivitātes
- Uzņēmējdarbības cilvēkresursu attīstība, informācijas, zināšanu, prasmju un iemaņu attīstīšana
- Biznesa inkubatori
- Biznesa (jeb industriālo) parku attīstība
- Pašvaldībā esošo uzņēmumu preču un pakalpojumu eksporta veicināšana un ārvalstu tiešo investīciju piesaiste

Jaunā objekta mērķis

NESAIMNIECISKS MĒRĶIS: piemēro vispārējo regulējumu par valsts un pašvaldību mantas izšķērdēšanu

SAIMNIECISKS MĒRĶIS: papildus piemēro komercdarbības atbalsta kontroles normatīvos aktus, lai identificētu, vai izslēgts komercdarbības atbalsts
(BI, KC, daudzfunkcionālie centri, muzeji, tūrisma objekti u.c.)

Ierobežojumi

SVARĪGI!

- Pašvaldībām **nav** jāveic uzņēmējdarbība jomās, kas nav noteiktas likumā Par pašvaldībām (piemēram, inventāra noma muzejā vai TICā utt.)
- Pašvaldībām **nav jākropļo tirgus** kādā konkrētā uzņēmējdarbības segmentā
- Ir **jāpārliecinās**, ka minēto darbību nevar veikt komersants
- Pašvaldībām **ir jāizmanto** normatīvajos aktos dotās iespējas komercdarbības stimulēšanā vai nepilnību novēršanā
- **Ja pašvaldība veic saimniecisko darbību – tā dibina komersantu un ievēro tirgus nosacījumus un normatīvo regulējumu**

Izmaksu pieauguma un sadārdzinājuma kontrole

Izmaksu pieaugums un sadārdzinājums

**IZMAKSU
PIEAUGUMS**

- projekta vērtības pieaugums

SADĀRDZINĀJUMS

- projekta vienības
cenas/iepirkuma līguma
vienību cenas pieaugums
salīdzinājumā ar plānoto

Sadārdzinājums

Vadlīnijas būvdarbu līgumu indeksācijai

Vadlīnijas izstrādāja Ekonomikas ministrija, lai:

- ✓ pārraudzītu izmaksu svārstības būvniecības projektu īstenošanas gaitā
- ✓ sniegtu garantijas izpildītājam zaudējumu segšanai pārmērīga cenu pieauguma gadījumā
- ✓ sniegtu garantijas pasūtītājam pret nepamatotu būvdarbu vērtības sadārdzinājumu

Vadlīnijas ir pieejamas:

<http://mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40242257&mode=mk&date=2012-03-06>

Informatīvais ziņojums norāda vispārīgos principus būvizmaksu indeksācijai

➤ **Pie kādiem nosacījumiem indeksēt?**

Ja faktiskā inflācija ir pārsniegusi iepriekš noteiktu cenu izmaiņu sliekšni

➤ **Ko indeksēt?**

Jāizvēlas: visas būvizmaksas kopumā vai arī atsevišķi resursu izmaksas

➤ **Kā indeksēt?**

Pamatojoties uz CSP sagatavotiem ar būvniecības izmaksām saistītiem indeksiem

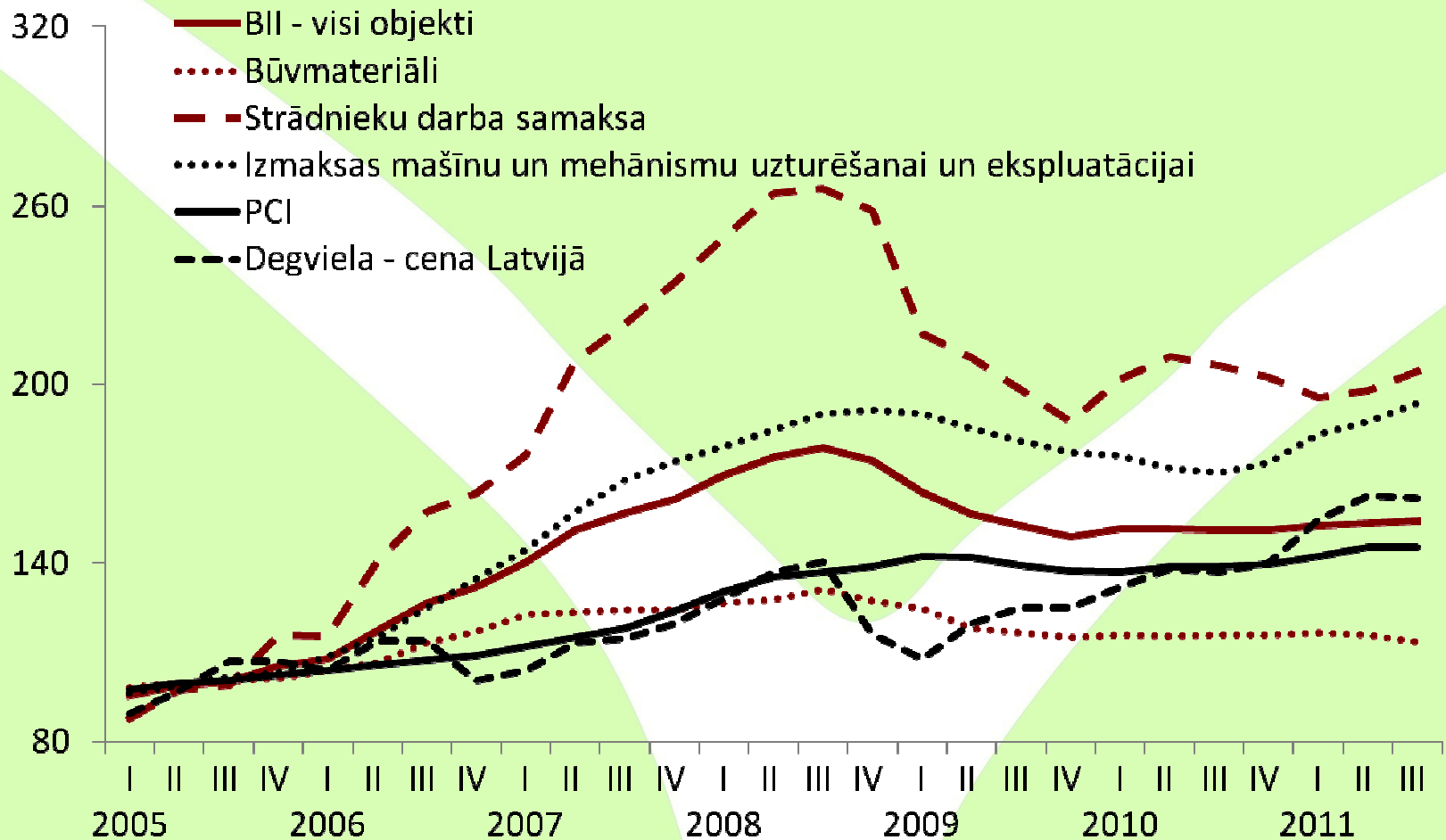
➤ **Kad indeksēt?**

Indeksāciju veic izmaksām, sākot ar otro darbu izpildes gadu, ja tā ir atrunāta būvniecības darbu izpildes līgumā

Pieejamie indeksi

- CSP sagatavo 28 būvniecības izmaksu indeksus, kuri raksturo galveno ražošanas resursu izmaksu izmaiņas, t.sk., kompleksos indeksus 8 būvniecības veidiem un apkopoto indeksu visiem objektiem
- Citi indeksi, kurus var izmantot būvzmaksu indeksācijai
  - ✓ būvzmaksu indekss par jaunu dzīvojamo māju būvniecību
  - ✓ darbaspēka izmaksu indekss pa darbības veidiem
  - ✓ degvielas cenu izmaiņu indekss

Būvniecības izmaksu indeksi

Iespējamā turpmākā rīcība

- Slēdzot publiski finansētus būvniecības līgumus, var paredzēt informatīvajā ziņojumā ietvertos nosacījumus
- Indeksēšanas sliksni būvizmaksu indeksiem nosaka Ekonomikas ministrija sadarbībā ar FM līdz 30.novembrim, ko jāpiemēro nākošā gadā izsludinātiem konkursiem un atbilstoši noslēgtiem līgumiem
- CSP nodrošināt visu BII publicēšanu CSP tīmekļa vietnē
- *VARAM aicina nepiemērot būvizmaksu indeksāciju!*

Izmaksu pieaugums

Ministru kabineta lēmumi

- Par līdzšinējiem MK lēmumiem VARAM informēja 2011.g. semināros
- Informatīvais ziņojums "Par izmaksu pieaugumu Eiropas Savienības fondu līdzfinansēto projektu ietvaros"(28.06.2011., MK protokollēmums)
- ***FM: izmaksu pieaugums, kas rodas dēļ nepārdomātas projektu plānošanas un nav objektīvi pamatojams, nav uzskatāms par pamatotu izmaksu pieaugumu finansēšanai no publiskiem līdzekļiem (valsts vai pašvaldību budžeta vai ES fondu vai citas ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļiem)***

Projekta izmaksu noteikšana

Iepirkuma līgumcenas noteikšana:

noteikta gada cenās, kurā ir plānots izsludināt iepirkumu

Makroekonomiskie rādītāji:

prognožu pielietošana vairāku iepirkumu gadījumā

Projekta finanšu rezerve:

neparedzētie izdevumi

! Nosakot izmaksu pamatotību, jāņem vērā paredzamajā būvdarbu līgumcenā jau ietverta finanšu rezerve

Izmaksu pieauguma cēloņi: būvniecība

- Nepietiekama konkurence vai negodīgi konkurences paņēmieni. Izpildītājs šajā kategorijā pieņem arī iespējamās pretlikumīgās vienošanās, lai gan šim pieņemumam nav pierādījumu
- Nesamērīgas prasības pretendentiem, kas neļauj pieteikties konkursiem mazākām būvniecības kompānijām
- Būvniecības tehnoloģijas maiņa tehniskā projekta stadijā salīdzinājumā ar projektā paredzēto
- Papildus darbu apjomu iekļaušana līgumā (pirms konkursa izsludināšanas), kas nebija plānoti projektu iesniegumā
- Materiālu un izejvielu cenas pieaugums (pasaules tirgus tendences). Tomēr, Izpildītājs norāda uz to, ka materiālu cenu parasti nosaka līgums starp piegādātāju un klientu, tas ir materiālu cenu svārstības var neilustrēt tirgus tendences, bet šī līguma noteikumu izmaiņas (piemēram, atlaides par apjomu)

www.varam.gov.lv
esfondi@varam.gov.lv

VIDES AIZSARDZĪBAS UN
REĢIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS MINISTRIJA

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

www.varam.gov.lv